

ཧྲིཿམ་ཡིག་དབྱང་རྩེམ་གྱི་དཀར་ཆུ།
གཅེས་བསྟུངས།

ཀྱང་གོའི་མོད་གྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

༡༡། བོད་ཡིག་དབྱེད་རྩུ་གྱི་དཀར་ཆག་

གཅེས་བསྟུས།

(སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོ་ནས་ ༡༩༨༩ ལོ་འི་བར།)

ཁྱི་བསམ་གཏན་གྱིས་བསྒྲིགས།

ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

མདུན་ཤོག་རྩལ་འགྲོད་པ། ལིས་ཅན་ཁྱུང་།
དཔེ་ཐོག་འགན་འཁུར་པ། རྩོམ་ཆེ་མིང་།

བོད་ཡིག་དབྱེད་རྩིས་ཀྱི་དཀར་ཆག་གཅེས་བཅུས།

ཁྲི་བསམ་གཏན་གྱིས་བསྐྱུགས།

*

ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་བསྐྱུན།

མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཞིན་ཏུ་དཔེ་རྩིས་ཁང་གིས་བསྐྱུས།

ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་

སྟོག་རྩལ་ཅིས་འཁོར་ཁང་གིས་པར་གཞི་བསྐྱུགས།

ལེ་ཅིན་བྱང་ཕྱོགས་པར་ཁང་གིས་པར་བསྐྱུབ།

1993ལོའི་ཟླ12པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱུགས།

1993ལོའི་ཟླ12པར་དཔར་ཐངས་དང་པོ་བསྐྱུབ།

ISBN7-80057-093-2 / Z • 51

དེབ་རེར་སྒྲིལ། 7.80

མཚམས་སྒྲུབ།

ལར་ཏང་གི་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཀྱང་ཟུང་ཚང་འཛུམས་……
གྲོས་ཚོགས་ཐངས་གསུམ་པ་ནས་བཟུང་འོ་སྐལ་རི་པོ་གངས་ཅན་པ་འདི་……
ཡང་རྒྱལ་ཡོངས་མཆེད་ཟུའི་མི་རིགས་སོ་སོ་ཀྱན་པོ་དང་འདྲ་བར་སྟོགས་……
གང་དང་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ཐད་དུ་ཡར་ལུན་དར་རྒྱས་སུ་འཕེལ་ཏེ་སྡོན་
སྡོན་མི་རིགས་ཀྱི་གྲལ་དུ་སྟེགས་ཅི་ཐུབ་ཀྱིས་འབད་ཅིང་བཙོན་བཞིན་……
མཆིས། འབད་པ་དང་བཙོན་པའི་ལས་དེ་དག་ལ་གྲུབ་འབྲས་མད་བྱང་
བསྟོད་འོས་པ་ཞིག་ཡོན་དང་ཡོན་ལྷན་སུ་མཆིས་པ་ནི་སྐལ་རྒྱན་བརྒྱ་ཕྱག་……
པའི་རིག་པའི་གནས་ལ་འདྲོར་ལེན་གྱིས་འཛིན་སྦྱང་སྤེལ་གསུམ་དང་། མི་
རིགས་གཞན་དང་གཞན་གྱི་ལེགས་ཆ་རྣམས་ལ་བསྐྱབ་སྦྱོང་དང་རང་སྦྱོང་……
བགྱིས་དང་བགྱིད་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་སྐོར་གྱི་ཆེད་དོན་གསུང་
ཚོམ་མམ་དཔུང་ཚོམ་དག་ལས་མདོན་པར་མཚོན་ཞིང་། ལྷགས་ཚོམ་དེ་དག་
ནི་དང་དུས་བོད་རིགས་ཡོན་ཏན་ཅན་ཆན་དར་གཞོན་གསུམ་རྣམ་པའི་རིག་
པའི་རྩལ་ལས་འབྲུངས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པ་མ་ཟད། རང་རིགས་དཔྱད་ལུན་
རྣམས་ཀྱི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་རྩལ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་ཅི་ན། བོད་ཀྱི་

ཤེས་རིག་ལ་སློབ་འབྲུམ་འགྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་མཁས་མཆོག་ནམས་...
 རྗེས་སུ་ཡི་རང་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་མེ་ཏོག་ཀྱང་གཏོར། འོན་ཀྱང་། ལ་
 འདི་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་བོད་རིགས་ཤེས་ཅན་སུ་དང་སུས་ཚུམ་ཅི་དང་ཅི་དུས་...
 ནམ་ཞིག་ལ་བཙམས་སམ་ཞེ་ན། སློམ་ཐུན་བསམ་གཏན་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱི་ལ་
 1979ནས་1989པའི་བར་ཏེ་ལ་བརྒྱ་ཐམ་པའི་རིང་ལ་བཙམས་གྲུབ་ཀྱི་ཚུམ་...
 ནམས་ལེགས་པོར་བསྐྱེད་པའི་«བོད་ཡིག་དབྱེད་ཚུམ་གྱི་དཀར་ཆག་...
 གཅེས་བསྟུས་»བྱ་བ་འདི་ནི་འདི་དང་དེ་ནི་དེའོ། ཞེས་རྒྱས་བསྟུས་འོས་
 འཆོམ་གྱི་མཆོམས་སྦྱར་དང་བཅས་པར་ཤེས་འདོད་ཀྱི་སྤྱི་ལུང་ཀྱན་ནས་གཡོ་
 བ་པོ་ནམ་པའི་སྤྱན་རླུང་སྤུལ་བ་ལགས། དེའི་སྤྱི་ལུང་ས་དང་ཕན་ཡོན་
 སྤུལ་སྤྱི་ལུང་པ་པོའི་གསལ་བཤད་དུ་བསྟན་ཟིན་པས་འདིར་མ་སྤྱོད། མདོར་
 ན་དཀར་ཆག་གཅེས་བསྟུས་མ་དེར་རིན་ཐང་ངས་ཅན་ཞིག་ལྟར་པས་བོད་...
 ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་རྒྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཤེས་འདོད་ནམས་ཀྱིས་དེར་མི་...
 གཟིགས་སུ་མི་བྱང་སྟེ་གཟིགས་པ་དོན་ལྟར་དུ་འགྱུར་བའང་གདོན་མི་བྱ་...
 པའི་སྤྱིར་གཟིགས་སུ་གསོལ་ལགས།

ཞེས་དཀོན་མཆོག་ཆེ་བརྟན་གྱིས་
 སྤྱི་ལ་1991ལྷ་4ཆོས་12ལ།

གསལ་བཤད།

དང་པོ། «དཀར་ཆག་གཅེས་བསྟུས་»ཞེས་བྱ་བ་འདིར་རྒྱུ་
ལོ་1979ནས་1989པའི་བར་བོད་ཡིག་གི་རྩ་སྡེ་ཁྲི་ལྔ་དང་གསར་ཚུལ་.....
བསྟན་བཅོས་རྩ་མ་ལས་ལེགས་པར་བདམས་པའི་དབྱེད་ཚོམ་བརྒྱད་བརྒྱ.....
བཞི་བརྒྱ་ལྷག་བསྟུས་ཡོད་ཅིང་། དབྱེད་ཚོམ་འབྲི་པ་པོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་གི་སྟོ་
གྲོས་ཀྱི་ཚལ་ལས་ཐོན་པའི་ཉིང་ཁུ་ནམས་གཅེས་སུ་བསྟུས་ཡོད།

གཉེས་པ། «དཀར་ཆགས་གཅེས་བསྟུས་»ཞེས་བྱ་བ་འདི་
བསྐྱེགས་པའི་དགོས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། 1. རྒྱུ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྟེན་ནས་
བྲིས་པའི་བོད་ཡིག་དབྱེད་ཚོམ་གྱི་དཀར་ཆག་ཐོག་མ་ཡིན་པས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
དོན་རྟེན་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གོ། 2. ལོ་བརྒྱའི་རིང་གི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་
འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་མཆོན་ཐུབ་པ་དང་། བྲིས་སུ་ཐུ་མཐུད་རྩ་ཞིབ་འཇུག་
མཛད་པར་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་ཆགས་རྒྱལ་པན་ཐོགས་པར་ངེས།
3. སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོ་བ་དང་ཞིབ་དབྱེད་སྟོབ་མ་དག་གིས་ལོ་རེ་རེར་མཐར་.....
བྲིན་དབྱེད་ཚོམ་འབྲི་ཐུས་སུ་མཆིས་པས། «དཀར་ཆག་གཅེས་བསྟུས་»

འདི་ལས་རང་མཁོ་དབྱང་ཚྭ་དམིགས་སུ་བཀར་ཏེ་འཆོལ་གཟིགས་བྱེད་.....
པར་སྐབས་བདེ་ཡོང་ཐུབ། 4. སློ་ལྷན་ཞིབ་དཔྱད་ཅན་ནམ་པས་«དཀར་
ཆག་གཅེས་བསྟུས་»འདིར་གཟིགས་ན་འབྱུང་འབྱུར་ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཡུལ་ལ་
བསྐྱར་སྒྲིལ་མི་ཡོང་བའམ། བཟླ་བྱ་གཏིང་ཐེ་ཟེབ་དང་། ཟླ་བྱེད་ཆགས་
ཐེ་དམ་ཏུ་འགྲོ་བ་གཏོན་མི་ཟེམ།

གསུམ་པ། དབྱང་ཚྭ་འདེམས་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཞིང་ཆེན་
ལྗངས་རིམ་པའི་རུས་དེབ་«ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་»དང་«བོད་ལྗངས་
ཞིབ་འཇུག་»སོགས་གཙོ་བོར་བཟུང་ཞིང་རུས་དེབ་གཞན་དག་ལའང་མཐོང་
ཆེན་བྱས་པ་མ་ཟད། རིག་གཞུང་དང་རང་ལྷགས་གསར་བཏོན་པའི་དབྱང་
ཚྭ་མཆོམས་སྒྱུར་ཞིབ་ཅམ་བྱས་པ་དང་། གཞན་ནམས་ཀྱི་བཟླ་བྱའང་
མདོར་བསྟན་དང་ནམ་གྲངས་ཅམ་བཞོད་དེ་སྒྲིག་པ་པོའི་སློ་རྩེ་འཆར་བདེ་
བྱས་ཤིང་། རྒྱ་ཡིག་ནས་འབྱུར་བའི་དབྱང་ཚྭ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས་
འདེམས་མེད།

བཞི་པ། «དཀར་ཆག་གཅེས་བསྟུས་»ཞེས་བྱ་བ་འདིར་དབྱང་
ཚྭ་སྒྲིལ་ཆོགས་ཀྱི་མཆོན་བྱང་དང་། ཚྭ་པ་པོའི་རུས་མིང་དང་། དབྱང་
ཚྭ་པར་ཏུ་བསྐྱར་བའི་རུས་དེབ་དང་བསྟན་བཅོས་གང་ཡིན་གསལ་བོར་
བཞོད་ཅིང་། དབྱང་ཚྭ་ཀྱི་བཟླ་བྱ་དོན་ནམས་མཆོམས་སྒྱུར་མདོར་བསྟུས་
དང་། ཡང་ན། བཟླ་བྱ་མདོར་བསྟན། བཟླ་བྱའི་ནམ་གཞན་སོགས་སུ་
བཞོད་པ་ནི། «དཀར་ཆག་གཅེས་བསྟུས་»འདིའི་དགེ་མཆོན་ཞིག་ཏུ་
མངོན་ནོ།

ལྔ་བ། «དཀར་ཆག་གཅིས་བསྐྱུས» རྒྱུག་སྒྲངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གཙ་ཆེར
བརྗོད་བྱ་གཅིག་གས་སུ་གྱུར་པ་ནམས་ཚུགས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུག་གང་སྟབ་བྱས་་་་
པའི་ཐུང་། དཔུང་ཚྭ་པར་ཏུ་སྒྲུན་པའི་དུས་ཀྱི་སྐྱ་ཕྱི་དང་། དུས་དེབ་
འདྲོན་ཐེངས་ཀྱི་སྐྱ་ཕྱི་ལྟར་བསྒྲིགས་པ་མ་ཟད། ཤོག་ངོས་ཅི་ཙམ་ཡོད་པ་
ནམས་ཀྱང་གསལ་པོར་བཀོད་ཡོད།

དྲུག་བ། དཔུང་ཚྭ་ཀྱི་རིགས་དབྱེ་སྐབས་ཚྭ་ཅི་ཙམ་ཡོད་པའི་
གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་ནས། ལོ་བརྒྱའི་རིང་གི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་གྲུབ་འབྲས་དང་། དེར་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཆོན་ཅི་
སྟབ་ཀྱིས་ཁག་བཞི་བརྒྱུར་དབྱེ་ཉེ་བསྒྲིགས་པ་ནི། དཔུང་ཚྭ་གང་མཐོ་
འཆོལ་བདེ་བའི་དོན་དུ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ལྷ་མོའི་རྒྱུས་གར་དང་། གར་
ཀྱི་ཉམས་དགུ་དང་། དགོན་པའི་ལྷ་འཆམ་དང་། ལྷ་དབྱངས་དང་རྩལ་
མོའི་དཔུང་ཚྭ་ནམས་གར་འཆམ་དང་རྩལ་མོའི་སྐོར་ཞེས་པའི་ཚན་ཁག་་་་
ནས་བཅའ་ན་རྟེན་པ་ལྟ་བུའོ།

རྒྱུག་པ་ལོ་ནས།

དཀར་ཆག

ཡི་གེ་གསར་གཏོང་དང་ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་སྐོར།	(1)
ཡི་གེའི་ར་རྩ་དང་སྐྱ་གཞུང་གི་སྐོར།	(21)
ཡིག་བསྐྱར་དང་བཀས་བཅད་ཀྱི་སྐོར།	(31)
མིང་དང་ཞེ་ས་བརྟེན་གྱི་སྐོར།	(44)
སྐུ་ཅུ་བའི་སྐོར།	(54)
རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྐོར།.....	(69)
རིག་གནས་དང་ཤེས་རིག་གི་སྐོར།.....	(95)
མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དང་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་སྐོར།	(105)
སྟན་གཞུང་གི་སྐོར།.....	(125)
སྟན་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཚྭ་རིག་གི་སྐོར།.....	(157)
མདོན་བརྗོད་ཐེབ་སྒྱུར་གཤམ་ཆོག་གི་སྐོར།	(167)
གསེར་རིག་སྟན་དབྱེད་ཀྱི་སྐོར།	(182)
སྐར་ཅིས་རིག་པའི་སྐོར།	(207)
ཚྭ་རིག་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྐོར།	(226)
སྟན་ཚྭ་དང་སྟན་ཆོག་གི་སྐོར།	(260)

དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ཚཱ་རིག་དབྱང་གཏམ་གྱི་སྒྲུབ།	(273)
དེང་རབས་ཚཱ་རིག་གི་དབྱང་གཏམ་གྱི་སྒྲུབ།	(304)
ཚཱ་འབྲི་ལ་འཇུག་པའི་གཞུང་གི་སྒྲུབ།	(323)
ལ་རྒྱལ་སྤྱིར་སྤྱོད་པའི་སྒྲུབ།	(338)
སྤྱི་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་མིང་གི་བྱུང་བ་སྟགས་གྱི་སྒྲུབ།	(357)
བཅན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཛད་རྗེས་ལ་སྟགས་པའི་སྒྲུབ།	(372)
ལ་ཆོགས་དང་བང་སའི་སྒྲུབ།	(398)
གཏེར་ཡིག་དང་རྩོམ་དང་བྲག་བརྒྱུ་ཡིག་རྟེན་གྱི་སྒྲུབ།	(417)
རིགས་རྩལ་མཆོད་ཁུངས་གྱི་སྒྲུབ།	(435)
ས་མིང་དང་རྩལ་མིང་གི་སྒྲུབ།	(463)
དུས་ཆེན་སྟགས་དམངས་སྤྱོད་གྱི་སྒྲུབ།	(474)
དམངས་ཁྲོད་ཚཱ་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་སྒྲུབ།	(486)
སྤྱིར་གཞི་སར་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱུང་གི་སྒྲུབ།	(499)
སངས་རྒྱལ་བཟུང་བ་སྤྱིར་སྒྲུབ།	(532)
བཟུས་ཆོད་པར་བྱེད་སྟགས་གྱི་སྒྲུབ།	(541)
སྤྱི་ཆེན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་སྒྲུབ།	(562)
དགོན་ཕྱེ་དང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྒྲུབ།	(592)
གནས་བཤད་གནས་ཡིག་གི་སྒྲུབ།	(612)
གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་བྱུང་བ་དང་མིང་སྟགས་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུབ།	(623)
པོན་ཆོས་དང་ཞང་ཞུང་ཤེས་རིག་གི་སྒྲུབ།	(631)

རི་མོ་བཟོ་བཀོད་སྒྱུ་ཅལ་གྱི་སྒྲུབ།.....	(641)
པར་བཞོ་པར་སྒྱུན་དཀར་ཆག་རིག་པའི་སྒྲུབ།.....	(648)
གར་འཆམ་དང་རོལ་མའི་སྒྲུབ།	(657)
སྒྲོབ་གསེ་སྒྲོབ་ཁྱིད་སྒྲོབ་སྒྲུབ་གྱི་སྒྲུབ།	(672)
ལྷ་ཆོག་པའི་སྒྲུབ།.....	(695)

ཡི་གེ་གསར་གཏོང་དང་ཡིག་གཟུགས་གྱི་སྐོར།

བོད་ཡིག་གསར་གཏོང་གྱི་གཏམ་ངོ་མཆར་
སླེབ་འོ་སྤྱད་བྱུང་ས།

རྟོག་ཁང་བསོད་ནམས་དཔལ་འབར།

«ཉི་གཞིན»སྤྱི་ལོ་1982ལོའི་ཏུས་དེབ་དང་པོའི་ཤོག་ངོས་70ནས་73བར་
གསལ།

རྩམ་ཡིག་འདི་ལས་བོད་ཡིག་མཛད་པ་པོ་ཐོན་མི་སམ་རྩྭ་ཤི་ལོ་……
འབྲུངས་ཡུལ་གཉལ་ཡིན་པ་དང་། མཚན་ལ་སྤྱི་མི་ཟེར་ལ་ཐོན་མི་ཡང་ཟེར་
བས་ཏུས་མིང་ཁྱེད་ཀྱི་བཅའ་དང་། རྒྱ་གར་ཏུ་འཁོར་བཅུ་ཏུག་དང་
ལྷན་ཏུ་ཐེབས་ཡོད་མེད། སློབ་དཔོན་ཡང་ལྷ་རིག་པའི་མེད་གོ་དང་བྲམ་ེ
ཡི་བྱེན་ཏེ་ར་སོགས་མཚན་གསལ་བ་ཅམ་ལས་ཡུལ་གྱི་མིང་སོགས་རྣམ་ཐར་
གསལ་བོ་ཞིག་དེ་ལམ་ལག་ཏུ་མ་སོན་པས་ཕྱིན་ཆད་རང་རེ་སྤྱན་མོང་གིས་……
བཙུང་གཙོད་གནད་དགོས་ཞེས་སོ།

བོད་ཡིག་ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་མདོར་བསྟུན།

རི་འབྲུར་ངག་དབང་རྒྱ་མཚོ།

སྤྱི་ལོ་1982ལོའི་«ཐུང་ཆར»དུས་དེབ་དང་པོའི་ཤོག་ངོས་51ལ་གསལ།

དབྱུང་རྩོམ་དེར་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་ལ་དབྱུ་ཅན་དང་། དབྱུ་
མེད་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་ཅེས་སྒྲུས་ཏེ། དང་པོ། ཡིག་གཟུགས་དེ་གཉིས་
ཐོག་མར་རི་ལྟར་བྱང་རྒྱལ་སྒྲིལ་དང་། གཉིས་པ། བོད་ཡིག་གི་ཡིག་
གཟུགས་ལ་འགྱུར་བ་གང་འདྲ་བྱང་རྒྱལ་ཏེ། 1. སྒྲིང་བཅན་གྱི་དུས་སུ་
“སྒྲལ་ནག་ན་ལ་བཟང་འདྲ་”ཟེར་བ་དང་། 2. མང་སྒྲིང་གི་དུས་སུ་“ས་
པག་གཤིབས་འདྲ་”ཟེར་བ་དང་། 3. འདུས་སྒྲིང་གི་དུས་སུ་“བྱ་ཕོ་འཛེལ་
བ་འདྲ་བ་”ཟེར་བ་དང་། 4. བྱི་ཁྱི་གཙུག་བརྟན་གྱི་དུས་སུ་“ནས་སྒྲིབ་པ་
མྱིང་དཀར་སྒྲིང་དུ་བཟུམ་པ་འདྲ་བ་”ཟེར་བ་ལ་སོགས་བརྗོད་ཡོད་དོ།

གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་འབྲི་རྒྱལ་གྱི་

མཆིས་རྒྱལ་རི་ལྟར་བྱང་བ།

ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་།

«མཚོ་སྒྲིབ་སྒྲོབ་གསོ»སྤྱི་ལོ་1982ལོའི་དུས་དེབ་བཞི་བ་དང་། ཀན་སུ་བྱ་
མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་པར་དུ་བསྐྱུན་པའི་«མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་.....»

ཞབས་བྱུང་གི་དབྱང་ཚྭ་མཁོ་བསྟུན་»ལུ་བཀོད་ཡོད།

དབྱང་ཚྭ་འདི་ནི་མཁས་དབང་ཆེ་ཏམ་ཞབས་བྱུང་གིས་སྒྲིབ་.....
དཔོན་མཁས་པའི་ཞབས་པད་ལུན་རིང་བསྟེན་ནས་ཆེ་གང་བོར་ཡིག་.....
གཞུགས་ལ་སྦྱངས་པའི་ཉམས་སྦྱང་དང་སྦྱར་བའི་བསྒྲུབ་བྱ་གལ་ཆེ་བ་བྱིས་.....
འབྱུང་སྒོ་གསལ་རྣམས་ལ་སྦྱེས་ཀྱི་ཚུལ་ཏུ་ལུལ་བ་ལགས། དབྱང་ཚྭ་དེའི་
ན་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་འབྲི་སྦྱང་བྱེད་ཏུས་གོ་རིམ་དང་ལུན་དགོས་པའི་ཚུལ་...
དང་། བོད་བྱོན་ཡིག་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཏུ་དར་སྤེལ་བཏང་བ་
དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐབས་གང་གིས་ཡིག་གཞུགས་སྦྱང་བའི་ཚུལ་ཏེ་
ཚན་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་སྒྲིབ་སྟོན་གནང་འདུག

ཐོན་མི་སམ་རྩོ་ཏའི་ལ་རྒྱས་དང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་

བྱུང་ཚུལ་སྐོར་རགས་ཙམ་དབྱད་པ།

ནོར་བུང་ཨོ་རྒྱན།

«བོད་མྱེངས་ཞིབ་འཇུག»སྤྱི་ལོ་1983ལོའི་ཏུས་དེབ་གསུམ་པའི་ཤོག་ངོས་
42ནས་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། བོད་མྱེངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་པར་
ཏུ་བསྟན་པའི་«བོད་རིག་པའི་གྲོས་མོལ་ཆོགས་འདུའི་ཆེད་ཚྭ་གཅེས་.....
བསྟུན་»ལུ་འང་བཞུགས་སོ།

དང་པོ། ཐོན་མི་སམ་རྩོ་ཏའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། གཉིས་པ། བོད་ལ་

གནའ་རབས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོད་དམ་ཅིང། 1. སྤྱང་བཅན་གོང་བོད་ལ་གནའ་
 བོད་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་སྐར། 2. བོད་རྗེ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྱི་བཅན་པོའི་གོང་ལ་
 བོན་པོའི་ཆས་དར་བ་ནི་རྩོད་ཅིང་ཡིན། 3. ཁ་བའི་སྤྱངས་འདིའི་ཡུལ་
 དང་། མིའི་འགོ་བ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་ཆེས་སྤྲ་བ་ཡིན། 4. གནའ་བོའི་
 བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་སྟེ་ཞང་ཞུང་གི་ཡི་གེ་དུས་རིུ་ཅམ་ལ་བྱང་བ་དང་ས་གནས་གང་
 དུ་བྱང་བའི་སྐར། 5. བཅན་པོ་སྤྱང་བཅན་མ་བྱོན་གོང་བོད་དུ་ཡི་གེའི་སྐལ་
 ཅིང་ཅས་བྱ་བ་འབྱང་བའི་རྒྱ་མཚན། 6. བོད་ལ་ཞང་ཞུང་གི་ཡི་གེ་ཡོད་
 བཞིན་དུ་ཐོན་མིའི་ད་ལྟའི་བོད་ཡིག་གསར་གཏོད་གནང་དགོས་དོན།
 གསུམ་པ། ཐོན་མིས་གསར་གཏོད་གནང་བའི་ད་ལྟའི་བོད་ཡིག་འདིའི་བྱང་
 རྒྱལ། བཞི་བ། མཐུག་བསྐྱའི་གཏམ་དང་རེ་བ་ཞེས་པའི་ཚན་པ་དུ་མས་
 ཞིབ་དུ་བྲིས་གནང་མཛད་པའོ།

བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་བྱང་བ་མདོ་ཅམ་བརྗོད་པ་ནོར་ བྱ་ཀེ་ཏ་ཀ་ཞེས་བྱ་བ།

གཡུང་དྲུང་རྒྱལ།

«མཚོ་སྤྱན་སྤྱོད་གསེ» གླི་ལོ་1984ལོའི་དུས་དེབ་གཉིས་པའི་ཤོག་ངོས་.....

65ལ་གསལ།

དབྱུང་རྩོམ་འདིའང་གོང་དང་མཚུངས་པར་སྤྱང་བཅན་ཡན་དུ་ཡི་གེ་.....

ཡོད་ཅིང་དབྱུང་པ་ལ། དང་ཐོག་ཡི་གེ་ཞེས་པ་ངོས་འཛིན་དགོས་ཚུལ་
 དང་། ཐོན་མི་འདི་བོད་ཡིག་གི་བྱི་མའི་སྐྱེལ་འབྱེད་མཁན་ཡིན་པ་དང་།
 འགའ་ཞིག་གིས་སྤངས་ཆེ་ཆུང་དང་སྤྲར་ཆེ་ཆུང་ཞེས་ཡི་གེ་གཟུགས་མངོས་……
 བྱད་ཆོས་ལྡན་པ་ཞིག་བྲིས་པ་ནི། ད་ལྟ་བཞོལ་བ་ཞིན་པའི་ཡི་གེ་འདིའི་
 བྱད་ཆོས་ཡིན་པ་དང་། སྤྲང་བཅན་སྤྲན་དུ་བལ་བོའི་ཡི་གེ་དང་རྒྱ་ནག་གི་ཡི་
 གེ་ལ་སོགས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཡི་གེ་ཤེས་མཁན་ཅིང་པའང་མི་སྤྲོད་བཅས་……
 བཞོད་ཡོད་དོ།

བོད་ཡིག་དར་སྐྱེལ་གྱི་ཐོག་མའི་འབྱུང་ཁུངས་དབྱུང་པ།

སྐོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ།

སྤྱི་ལོ་1984ལོའི་«སྤྲང་ཆར»དུས་དེའི་གཞིས་པའི་ཤོག་ངོས་56ལ་གསལ།

དབྱུང་ཚུལ་འདིར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤྲང་བཅན་སྐམ་བོའི་ཡན་ལ་བོད་
 དུ་ཡི་གེ་ཡོད་ཅིང་དེ་ཚུད་གཞིར་བཞག་ནས། དེའི་ཡན་ལ་བོད་དུ་སྤྲོད་སྤྲང་
 བའི་ཡི་གེ་ཅིང་པར་སྤྲུབ་པ་སྟེ། “ཆོས་རྒྱལ་སྤྲང་བཅན་སྐམ་བོའི་ཡན་དུ་
 བོད་ལ་ཡི་གེ་ཅིང་པའི་རྒྱ་མཆན་འགའ་ཞིག་བཤད་ན་” ཞེས་ཁ་བ་རི་བའི་……
 སྤྲང་ས་འདིར་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སྟེ་ཆོས་སྤྲོད་བྱུང་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་སྤྲོད་སྤྲང་
 བར་བྱེད་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པའི་ཆོག་བྱུར་ཙམ་ཡང་བོད་ཀྱི་གསུང་……
 རབ་དང་ལོ་རྒྱུས། སྤྲན་གྱི་ཡིག་ཆང་ལ་སོགས་སུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ། དག་རྒྱན་

ཚམ་ཡང་སྒྲ་འདྲིན་དབང་བོའི་ལམ་དུ་སོང་བ་མེད་པ་དང་གཅིག ལོ་རྒྱུས་
གསུང་རབ་སོགས་སུ་བྱ་མི་སྤྱོད་ལ་སོགས་ཀྱི་གར་དུ་སླེབས་ནས་བྱིར་.....
འབྱོར་བ་དང་འབྲེལ། བོད་ཡིག་འདི་ལྟ་དང་ལྟ་ལ་དཔེ་བྱས་ནས་བཅོས་
པ་སོགས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ནན་ཏན་བྱས་པ་དང་གཉིས། ཤེས་ལའི་སྤངས་
ཆེན་དང་སྤངས་རྒྱུ་རམ་ཞང་ཞུང་གི་སྤྲོ་ཆེན་དང་སྤྲོ་རྒྱུ་བོད་ཡིག་གི་
བྱི་མོ་ཡིན་དགོས་པའི་དཔང་ལྡན་སུ་ལའང་བཟང་ཀྱི་མེད་པ་དང་གསུམ།
རྒྱལ་བོ་སྤྱང་བཅན་གྱི་ཡན་དུ་བོད་ལ་ཡི་གེ་མེད་པ་དུན་རྒྱུ་ལས་ཐོན་པའི་
ཡིག་ཆ་ལས་ཀྱང་ཤེས་པ་དང་བཞི་བཅས་ཀྱིས་རྫོགས་པར་བྱས་སོ།

སྐྱ་མཁར་མ་ཅུ་དང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ།

སྒྲོ་བཟང་ཆས་གྲགས།

སྒྲོ་མའི་1984ལོའི་«སྤང་ཆར་»དུས་དེབ་བཞི་བའི་ཤོག་ངོས་61ལ་གསལ།

ཚམ་དེར་གཅིག་ན་ཚམ་པ་པོས་སྤྱང་བཅན་སྐམ་པོས་རི་བོ་བྱ་དམར་
གྱི་ཐོག་དུ་ཕོ་བྲང་བཞེངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཉང་རར་ཕོ་བྲང་གཞན་
ཞིག་བཏབ་པ་པ་བོང་ཁའི་ཕོ་བྲང་དམར་པོ་“སྐྱ་མཁར་མ་ཅུ”སྟེ། བོད་ཡིག་
གསར་གཏོད་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་དུ་ཐོན་མིར་བཞེངས་པ་བདེན་པར་ངེས་པའི་
དན་ཉགས་སུ་རྩོམ་ག་གི་རུས་སྤལ་ད་ལྟ་ཡོད་པར་སྤྲོས་པ་དང་། གཉིས་ན་
བཅམས་སྤང་གི་འབྲི་ཐབས་སྤང་དེ་སྤྱང་བཅན་འཆོ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་.....